

Hovedpunkter i dette høringssvaret

Skeiv Ungdom ønsker en effektiv og snarlig innføring av loven om endring av kjønn og støtter regjeringens forslag om å:

- Fjerne medisinske krav for å endre juridisk kjønn
- Erklæringsmodell uten refleksjonsperiode (flertallets innstilling)
- Senket aldersgrense for endring fra 18 år til 16 år

Skeiv Ungdom har videre følgende innspill som vi ber om at vurderes grundigere:

- Barns mening må veie tyngre og det må foreligge en klagemulighet for barn og ungdom mellom 7-16 år av hensyn til barnekonvensjonens §3 om barnets beste og §12 om rett til mening
- Barn under 7 år må få mulighet til å endre sin kjønnsidentitet i henhold til barnekonvensjonens §8 om rett til identitet
- Skeiv Ungdom ber om at juridisk kjønn anerkjennes i alle sammenhenger og at personvernet styrkes i offentlige registre
- Personvernet for personer som har endret juridisk kjønn må styrkes
- Snarlig innføring av tredje kjønnsalternativ for å ivareta intersex-personers rettigheter

Lovendringens betydning

Skeiv Ungdom støtter at juridisk kjønn skal kunne endres uten krav om bestemt diagnose eller medisinsk behandling.

Det er vanskelig å beskrive med ord betydningen av forslaget som ligger til grunn. For våre medlemmer og ungdommer er dette en endring som handler om retten til å eksistere som det kjønn man er. Endringen vil ha en direkte og positiv innvirkning på helse og levekår hos våre ungdommer andre berørte. Det er mange som har opplevd å bli tilsidesatt og ikke bli anerkjent som den man er som nå endelig opplever at å få sin rett til identitet hørt. Forslaget innebærer en endring i retning mot at alle skal kunne være seg selv i samfunnet som Skeiv Ungdom har jobbet for i mange år og støtter. Å skille juridisk og medisinsk kjønn vil bety at steriliseringskravet fjernes og er i samsvar med den Europeiske menneskerettighetskonvensjonen og flere dommer fra den Europeiske menneskerettighetsdomstolen. Lovendringforslaget vil gjøre slutt på en menneskerettsstridig praksis.

Å kunne være det juridiske kjønn man identifiserer seg som kan sammenlignes med å leie og å eie bolig. Hvis du eier så har du en sikkerhet, eller trygghet i at ingen vil ta fra deg leiligheten. Om du leier så lever du med usikkerhet og risikoen for å miste eller bli fratatt boligen. Å kunne ha det juridiske kjønn man identifiserer seg som gjør at transungdom står sterkere opp mot krenkelser i skolen slik som bruk av feil pronomen, navn, feil kjønnsdeling og i de tilfeller hvor vi ser at lærere ikke anerkjenner elevenes kjønnsidentitet. Det vil skape trygghet hos den det gjelder og beskytte mot krenkelser.

Vi ser på forslaget som ligger til grunn som en klar forbedring av dagens situasjon og det er prekärt at en slik endring nå blir til lov, da enhver form for utsettelse har store negative konsekvenser for alle de av oss som berøres av forslaget. Samtidig vil vi påpeke noen områder endringforslaget bør styrkes i henhold til barns rettigheter og barnekonvensjonen.

Erklæringsmodell

Skeiv Ungdom støtter regjeringens forslag om en erklæringsmodell uten refleksjonsperiode

Skeiv Ungdom støtter flertallets forslag om en erklæringsmodell. Skeiv Ungdom består av, jobber med og møter unge transpersoner i vårt daglige arbeid. Med diskrimineringen mange transpersoner møter fra samfunnet i dag er det å ha en transidentitet dessverre for mange en påkjenning. Det å være det kjønn man er for mange er en opplevelse av å til stadighet måtte forsvare sin rett til identitet. Lovverket bør være der for å beskytte og ta vare på menneskene i samfunnet, ikke så tvil om hvorvidt man vet hvem man er. Det ligger grundige og langvarige refleksjoner bak ønsket om å endre juridisk kjønn og ordningen med svarslipp er nok til å hindre at endringer skal skje ved feil.

Senket aldersgrense

Skeiv ungdom støtter regjeringens forslag om å senke aldersgrensen for å selv kunne endre juridisk kjønn fra 18 år til 16 år

Ekspertgruppens forslag på 18 år var slik vi forstår det basert på hva man trodde var lovmessig mulig og en ytterligere senkning vil ikke bare være en styrking av barns rettigheter, men også ha direkte betydning for mange av Skeiv Ungdoms medlemmer i aldersgruppen. Dette vil også være i tråd med andre rettigheter gitt ved fylte 16 år opp mot bestemmelsesrett over egen identitet og helse.

Klagemulighet for barn og ungdom mellom 7-16 år

Skeiv Ungdom ber om en klagemulighet for de mellom 7-16 år som blir nektet å endre juridisk kjønn av en eller flere av sine foresatte

Lovforslaget åpner for endring av kjønn for de mellom 7-16 år kun med begge foresattes samtykke og uten klagemulighet. Dette svekker barnets rettigheter i de tilfellene hvor en eller begge foresatte nekter å anerkjenne barnas kjønnsidentitet. Det er lite kompetanse om kjønnsidentitet i samfunnet og vi møter transpersoner som opplever motstand både i skolen og hjemme. Mange transpersoner opplever at kjønnsidentiteten blir gjort til et problem, og at deres opplevelse av eget kjønn ikke blir tatt på alvor. Barn og ungdommer får beskjed om å endre seg og at de ikke kan «særbehandles». Å stadig måtte forsvare sin kjønnsidentitet er en stor belastning.

Personer mellom 7-16 år risikerer å gå igjennom størstedelen av skoletiden uten å få sin kjønnsidentitet anerkjent. Vi har eksempler hvor ungdommer som ikke fått leve ut sin kjønnsidentitet før barnevernet har grepet inn. Barn og unge har større risiko for å bli utsatt for krenkelser, spesielt i skolen og kan ha alvorlige konsekvenser for helsen. Det å måtte gjennom store deler av oppveksten uten å få sin kjønnsidentitet anerkjent og med ingen mulighet for å leve som det kjønn man er et brudd på barns rett til en identitet.

FN sin barnekomite har uttalt at seksuell orientering og kjønnsidentitet forstås som en del av barnets rett til identitet og anbefaler at barnets rett til mening skal ligge til grunn i forståelsen av barnets beste. En klagemulighet hvor barnets mening og beste ligger til grunn er nødvendig for å ivareta barnets rettigheter. Her finnes det utredninger og praksiser fra Sverige hvor f.eks.

fylkesmannen eller tilsvarende på grunnlag av råd fra fagpersoner kan avgjøre med utgangspunkt i barnets beste og barns rettigheter.

Skeiv Ungdom mener at barnets beste må settes foran sosiale hensyn og savner et sterkere fokus på barnets rettigheter i høringsnotatet. Kjønnssidentitet, din egen opplevelse av hvilket kjønn du er, er et personlig anliggende og må bygge på barnets egne erfaring av identitet. Vi hører om foresatte som setter egne verdier og forventninger til barnet foran barnets egen kjønnssidentitet. Barnets beste og barnets rett til mening og identitet må stå i sentrum i ved endring juridisk kjønn. Vi savner en tydeliggjøring i høringsnotatet om hvordan barnets rettigheter og barnets beste er lagt til grunn for de endringene som foreslås.

Nedre aldersgrense på syv år

Skeiv Ungdom ber om at barn under 7 år får mulighet til å endre sin kjønnssidentitet

Loven forespeiler en nedre aldersgrense på syv år. Barn under syv år vil dermed ikke kunne få kjønnssidentiteten sin anerkjent juridisk. Dette setter barnet i risiko ved for eksempel ferier i utlandet. Opplevelsen av kjønnssidentitet starter allerede i barnehagen og det å bli anerkjent som det kjønn man er ved skolestart har betydning for å kunne leve som det kjønn man er uten unødvendig stress og lidelse.

I de tilfeller der barn under syv år opplever kjønnsinkongruens og hvor opplevelsen av egen kjønnssidentitet er konsekvent, vedvarende og insisterende vil barnet i samråd med foresatte være i stand til å ta veloverveide valg i forhold til barnets kjønn. Det mangler i høringsvaret begrunnelse for hvorfor denne aldersgrensen er satt. Vi kan ikke se hvordan en nedre aldersgrense er satt med utgangspunkt i barnets beste, men opplever en nedre aldersgrense som et unødvendig hinder som står i veien for retten til identitet.

Anerkjennelse av kjønnssidentitet

Skeiv Ungdom ber om at juridisk kjønn anerkjennes i alle sammenhenger og at personvernet styrkes i offentlige registre

I lovforslaget redegjøre det for at det som omtales som «kroppslig kjønn» skal legges til grunn i enkelte tilfeller. Det ligger i Skeiv Ungdom sitt formål at ingen skal få privilegier eller ulemper på grunn av sin kjønnssidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering. Samtidig som en endring av juridisk kjønn bør ikke frata en person allerede etablerte rettigheter er kjønnshistorikken til en person som har endret juridisk kjønn sensitiv informasjon og må beskyttes av hensyn til personvernet. En registrering av kroppslig kjønn vil svekke anerkjennelsen av juridisk kjønn og retten til identitet som loven har som formål å ivareta. I de absolutt aller fleste tilfeller vil en persons kjønnshistorikk ikke være relevant for hvordan personen behandles av det offentlige. Dette er også relevant med hensyn til barnets beste, enten dette er barn av en person som har endret juridisk kjønn eller et barn/en ungdom som har endret juridisk kjønn.

Det er viktig at følgene av lovendringene dette følges opp i helsevesenet slik at man ikke blir feilkjønned der helsetilbudet i dag er kjønned, slik som ved kvinneklinikker, ol. Du skal bli møtt som det kjønned du er og ikke oppleve krenkelser i møte med helsevesenet eller det offentlige.

Intersex og tredje kjønn

Skeiv Ungdom ber om snarlig innføring av tredje kjønnsalternativ for å ivareta intersexpersoners menneskerettigheter

Loven åpner for muligheten for barn under 7 år å endre juridisk kjønn ved «medfødt usikker somatisk utvikling», eller intersex-barn. Det kreves videre en medisinsk vurdering for å avgjøre hvorvidt barnet skal kunne endre juridisk kjønn. Skeiv Ungdom mener det er viktig å ivareta intersex-barn sine rettigheter, men opplever det som problematisk at medisinske kriterier legges til grunn i en lov som har som utgangspunkt å skille det medisinske fra det juridiske. I dag tildeler legen barna kjønn basert på ytre kjønnskarakteristikk uten å vite hvilken kjønnsidentitet barnet har. Det er barnets kjønnsidentitet som bør avgjøre juridisk kjønn, ikke hvordan kjønnskarakteristikk barnet har og dette forstår vi som hensikten med loven i henhold til høringsnotatet. Å ikke ha en nedre aldersgrense vil i dette tilfelle være bedre opp mot barnekonvensjonens bestemmelser om barnets beste og barns rett til identitet.

Intersex viser behovet for å innføre et tredje kjønnsalternativ der en person ikke identifiserer seg som mann eller kvinne. Et kjønnregelverk slik som vi har i dag bygger på en binær kjønnsforståelse med to avgrensede kjønnskategorier og anerkjenner ikke eksistensen av intersexpersoner. Dette har den konsekvens at intersex-barn i dag plasseres i en av de to kategoriene. Det er viktig at det nye lovforslaget ikke viderefører et tokjønnsystem som vanskeliggjør innføringen av et tredje kjønn. Kjønning i lovverket og referanser til «mor» og «far» i lovverket bør fjernes eller erstattes med kjønnsnøytrale formuleringer. Følgelig bør også annet lovverk som ikke anerkjenner juridisk kjønn eller intersex endres slik at lovverket anerkjenner kjønns mangfoldet i samfunnet.

Både Europarådets menneskerettighetskomisær ¹ og Den europeiske unions byrå for grunnleggende rettigheter (FRA) ² viser til gjennomgående brudd på intersex-personers menneskerettigheter i sine rapporter. De anbefaler at intersex-personer anerkjennes juridisk i offisielle identifikasjonspapirer for å beskytte intersex-personer. Helsedirektoratets ekspertgruppe anbefaler i sin rapport at spørsmålet om innføring av en tredje kjønnskategori utredes nærmere. I dag har 25% av verdens befolkning tilgang til en tredje kjønnskategori. Skeiv Ungdom støtter de europeiske menneskerettighetsinstitusjonene og ekspertgruppen sin anbefaling og vil påpeke at innføringen av et tredje kjønn haster og er en naturlig oppfølging av ekspertgruppens arbeide og forslaget til lovendringer.

Videre gjennomgår intersex-barn i dag unødvendige medisinske operasjoner for å svare til samfunnets forståelse av kjønn. Dette er operasjoner som barnet på ingen måte har mulighet til å samtykke til og barnet opereres til et kjønn uten at kjennskap til barnets kjønnsidentitet. Et forbud mot unødvendige medisinske operasjoner på intersex-barn bør også komme på plass i Norge, i tråd med den maltesiske lovgivingen³ slik at intersex-barn selv får bestemme over og ta egne valg om egen kropp og identitet.

¹

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH/IssuePaper\(2015\)1&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH/IssuePaper(2015)1&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383)

² <http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-focus-04-intersex.pdf>

³ http://tgeu.org/wp-content/uploads/2015/04/Malta_GIGESC_trans_law_2015.pdf (§14)